

EESTI FINANTSTEENUSTE TURG
seisuga 30.06.2009

Käesoleva Finantsinspeksiooni poolt koostatud analüüsi eesmärgiks on anda ülevaade Eesti finantsteenuste turu ja turuosade kohta. Kuigi Finantsinspeksioon teeb kõik endast oleneva, et käesolevas analüüsis sisalduv informatsioon oleks õige ja täpne, ei eelda ega võta Finantsinspeksioon kohustust tulevikus igakordselt informeerida analüüsis toodud faktiliste asjaolude muutumisest ning selliste muudatuste võimalikust mõjust. Finantsinspeksioon ei vastuta kahju eest ega võta kohustusi, mis tulenevad või on seotud käesoleva analüüsi ja/või selles esitatud informatsiooni kasutamisega.

I. Finantsteenuste mahud

2009. aasta esimesel poolaastal peatus finantsteenuste mahu lauslangus, kuid paljude finantsteenuste mahud jäävad aastataguse perioodi tasemest allapoole.

2009. aasta I poolaastal vähenes investeerimisriskiga elukindlustuses (IRE) laekunud kindlustusmaksete maht võrreldes aastataguse perioodiga 30% ning fondide, sh pensionifondide koondvarade maht 30%. Individuaalportfellide koondmaht vähenes 31%.

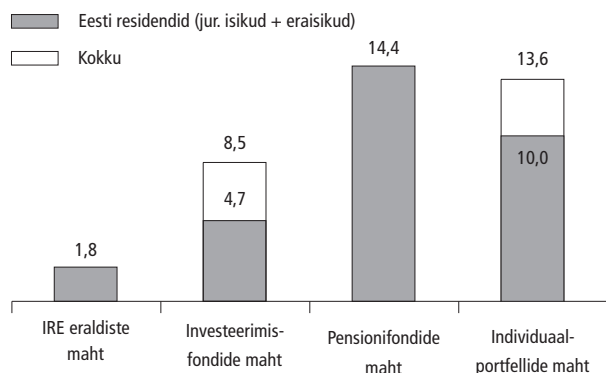
Elukindlustuses (v.a IRE) vähenes kindlustusmaksete maht 6%, kahjukindlustuses 8%. Hoiuste koondmaht kasvas aastaga 5%, sh tähtajaliste hoiuste maht 24%.

Laenuportfellide koondmaht vähenes võrreldes 2008. aasta juuniga 2%. 2009. aasta juuni lõpus oli krediitdiasutuste koondlaenuportfelli suuruseks 252 miljardit krooni, sealhulgas moodustasid Eesti residentidest isikute laenud 245 miljardit krooni.

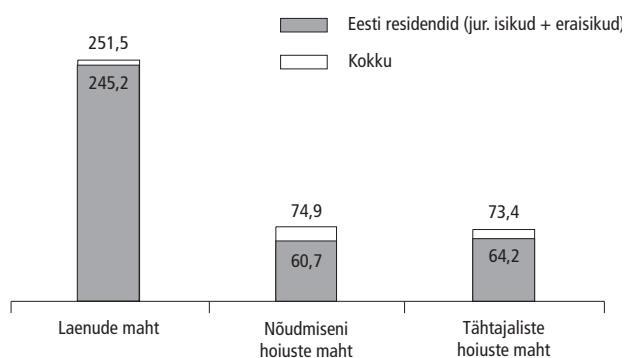
Säästmisele suunatud finantsteenustesse – sh IRE tooted, investeerimisfondid, pensionifondid, individuaalportfellid ning tähtajalised hoiused – oli paigutatud 112 miljardit krooni (2008. aasta juuni lõpu seisuga 116 miljardit krooni).

Eesti finantsasutuste poolt pakutavate finantsteenuste mahud:

Erinevate investeerimisteenuste mahud (mld kr) seisuga 30.06.2009

Erinevate pangateenuste mahud (mld kr) seisuga 30.06.2009

Eesti finantsasutuste poolt osutatud investeerimis- ja pangateenuste maht, sh andmed Eesti residentidest eraisikute kohta, on toodud alljärgnevas tabelis (mld kr, seisuga 30.06.2009):

Teenus	Kokku mld EEK	Sealhulgas Eesti residentidest eraisikud	
		mld EEK	osakaal koguteenuses
Investeeringufondide maht	8,5	1,0	12%
Pensionifondide maht	14,4	14,4	100%
Eestis pakutavad välisfondid	1,6	0,5	31%
IRE eraldiste maht	1,8	1,8	100%
Individuaalportfellide maht	13,6	0,9	7%
Laenude maht	251,5	117,4	47%
Nõudmiseni hoiuste maht	74,9	23,6	32%
Tähtajaliste hoiuste maht	73,4	34,1	46%

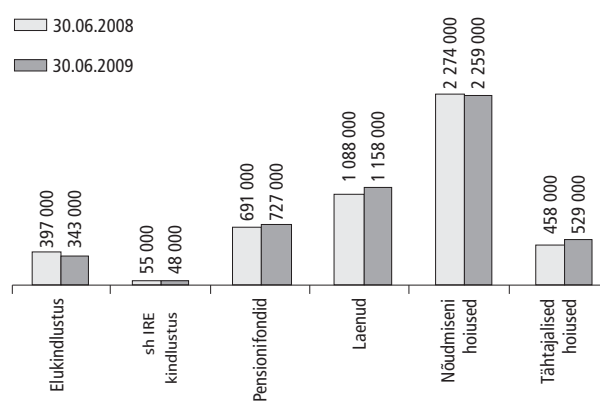
2. Eraisikutest klientide jaotus teenuste lõikes

Lepingute arvu järgi on Eestis enimkasutatud teenuseks nõudmiseni hoius (arvelduskonto). Eraisikutele kuulus 30.06.2009 seisuga **2 259 000 arvelduskontot** (paljud eraisikud omavad mitut arvelduskontot).

Teiseks eraisiku poolt enamkasutatavaks finantsteenuseks on **laen**. 30.06.2009 seisuga oli **eraisikutega sõlmitud 1 158 000 laenulepingut**¹.

Pensionifondidega sõlmitud lepingute arv on aastaga kasvanud 691 000-lt 727 000-ni. Tähtajaliste hoiuste lepingute arv kasvas 458 000-lt 529 000-ni. Elukindlustuses ja sh IRE kindlustuses vähenes lepingute arv vastavalt 397 000-lt 343 000-ni ja 55 000-lt 48 000-ni.

Eraisikute lepingute arv finantsteenuste lõikes

3. Elukindlustus

2009. aasta I poolaastal kogusid elukindlustusseltsid **Eestis kindlustusmakseid 563** miljonit krooni² (2008. aasta I poolaastal: 684 miljonit krooni). Võrreldes aastataguse perioodiga **vähenes kindlustusmaksete maht 18%. Kindlustusmaksete vähenemine sektoris tervikuna on tingitud investeerimisriskiga elukindlustuse (IRE) kindlustusmaksete vähenemisest ligi 30% võrra.**

Kindlustusmaksete langusele vaatamata on IRE endiselt suurima mahuga elukindlustustoode mahuga 240 miljonit krooni. Kindlustusmaksete langus tõi kaasa IRE kindlustusliigi osatähtsuse jätkuva vähenemise: 50%-lt kõikidest laekunud kindlustusmaksetest 41%-le.

Investeerimisriskiga elukindlustusele järgnes kapitalikogumiskindlustus maksete mahuga 206 miljonit krooni (2008. aasta I poolaastal 236 miljonit krooni). Ülejäänud elukindlustustoodete lepingutesse laekus 118 miljonit krooni (2008. aasta I poolaastal 105 miljonit krooni).

a. Tarbijad

2009. aasta juuni lõpu seisuga oli Eestis tegutsevate elukindlustusseltsidega sõlmitud **216 462 elukindlustuse põhilepingut**³ (30.06.2008 seisuga 235 531 põhilepingut). Võrreldes aastataguse perioodiga vähenes sõlmitud lepingute arv peaaegu kõikides elukindlustuse liikides.

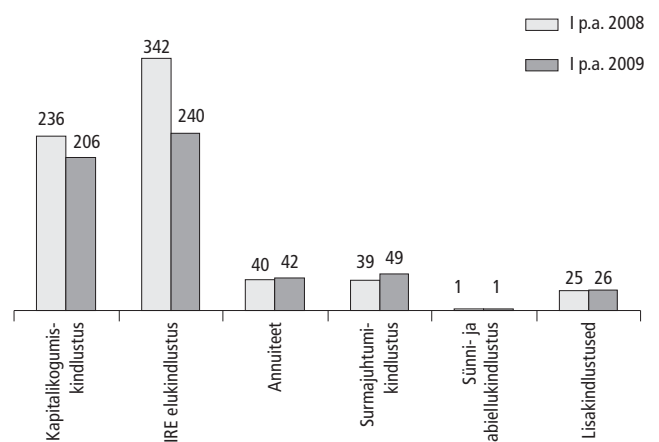
Vaatamata langusele jäi lepingute arvu poolest suurimaks põhikindlustusliigiks kapitalikogumiskindlustus lepingute arvuga 93 538 (30.06.2008 seisuga 108 828 lepingut).

Ainsaks elukindlustusliigiks, kus võrreldes aastataguse perioodiga toimus lepingute arvu kasv, oli surmajuhtumikindlustus, kus jõusolevate lepingute arv suurenes 46 831-lt 57 630-ni.

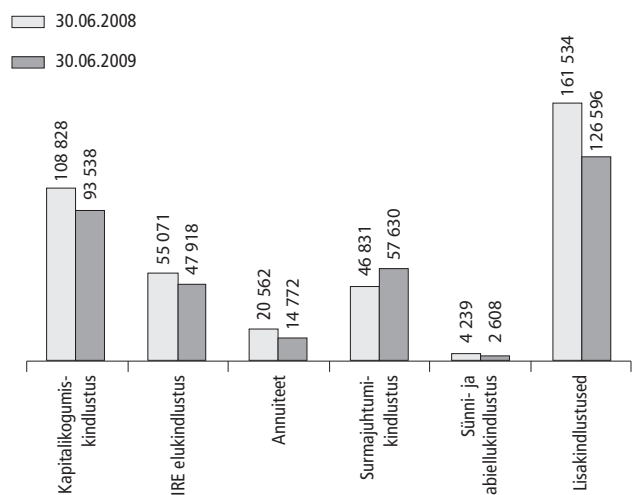
Lisakindlustuse lepinguid oli sõlmitud 126 596 (30.06.2008 seisuga 161 534 lepingut).

Üldine turujaotus:	Swedbank Elukindlustus	36%
	SEB Elu- ja Pensionikindlustus	24%
	Sampo Life Insurance Baltic	25%
Kliente:	343 058 kehtivat lepingut	
Teenuse maht:	2009. a. I p.a laekunud kindlustusmaksed kokku 563 mln kr	

Kindlustusmaksed elukindlustusliikide kaupa (mln kr)

Eestis sõlmitud jõusolevate elukindlustuslepingute arv (tk)

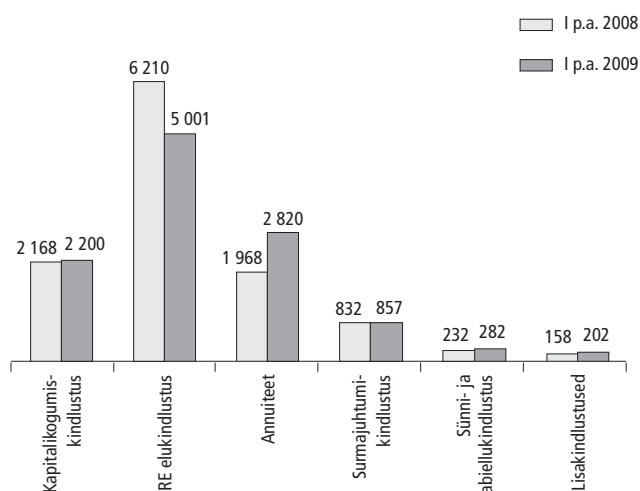

² Andmed ei sisalda väljastpoolt Eestit kogutud kindlustusmaksleid.

³ Andmed sisaldavad ainult Eestis sõlmitud elukindlustuslepinguid.

Aastataguse perioodiga võrreldes vähenes oluliselt 2009. aasta I poolaastal laekunud kindlustusmaksete maht IRE-toodetel – keskmine maht vähenes 6 210 kroonilt 5 001 kroonini lepingu kohta. Samas keskmine annuiteedi sissemaksete summa on võrreldes aastataguse perioodiga suurenenud 1968 kroonilt 2820 kroonini.

Keskmine lepingusse poolaastaga sissemakstud kindlustusmaksete summa (kr)

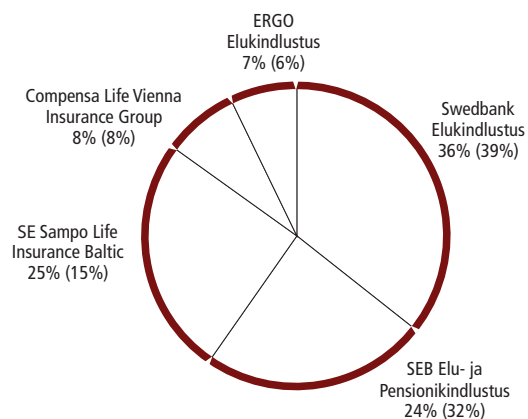

b. Teenusepakkujad

Kindlustusmaksed ei vähenenud siiski mitte kõigis elukindlustusseltsides. Erandiks oli Sampo Life Insurance Baltic, kus võrreldes aastataguse perioodiga suurenesid kindlustusmaksed kolmandiku võrra. Sellest tulenevalt on ka Sampo Life Insurance Baltic'u turuosa aastaga oluliselt suurenenud: 15%-lt 25%-ni.

Seega on elukindlustuse valdkonnas välja kujunenud juhtkolmik, kellele I poolaastal kuulus 85% laekunud kindlustusmaksetest. Lisaks Sampo Life Insurance Baltic'ule kuulusid kolmikusse ka Swedbank Elukindlustus turuosaga 36% ning SEB Elu- ja Pensionikindlustus turuosaga 24%.

Elukindlustusseltside turuosad 2009. aasta I p.a laekunud kindlustusmaksete järgi (sulgudes andmed 2008. a I p.a kohta)

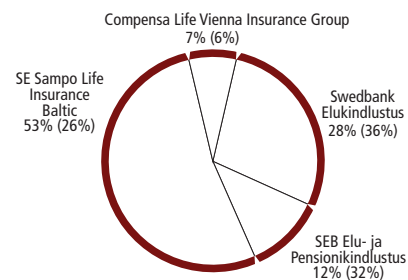
Elukindlustustoodete lõikes toimusid suurimad muutused annuitedis ning IRE elukindlustuses.

Annuiteedi turujaotuses vähenes Compensa Life Vienna Insurance'i turuosa 57%-lt 49%-ni ning ERGO Kindlustuse turuosa suurenes 31%-lt 40%-ni.

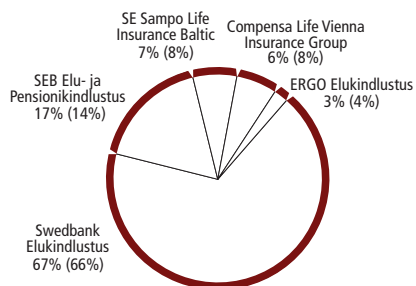
IRE elukindlustust iseloomustab väga kiire kindlustusmaksete kasv Sampo Life Insurance Baltic'us, mille tulemusena on Sampo Life Insurance Baltic'u turuosa kahekordistunud tõustes 26%-lt 53%-ni. Samas teiste turuosaliste osakaalud vähenesid: Swedbank Elukindlustusel 36%-lt 28%-ni ja SEB Elu- ja Pensionikindlustusel 32%-lt 12%-ni.

Turujaotus: IRE elukindlustus

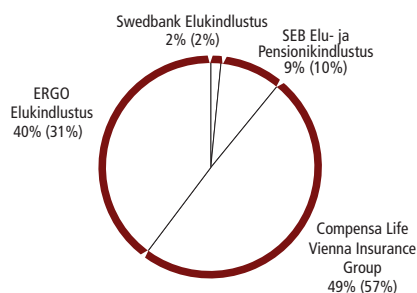
seisuga 30.06.2009 (sulgudes 30.06.2008)

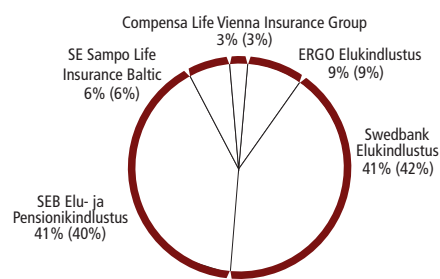
Turujaotus: surmajuhtumikindlustus

Turujaotus: annuited

Turujaotus: kapitalikogumiskindlustus

4. Kahjukindlustus⁴

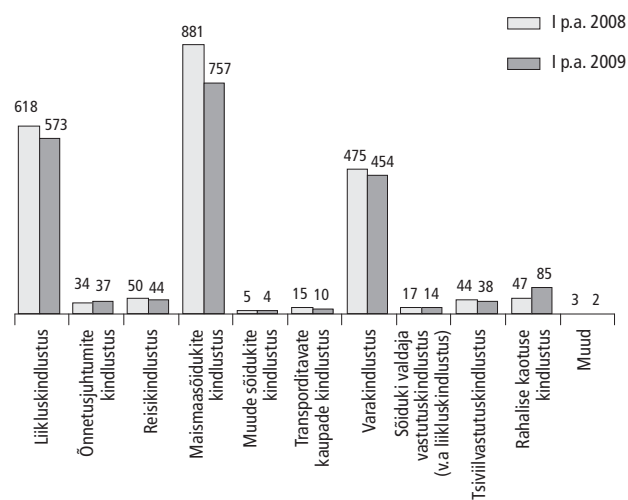
2009. aasta I poolaastal laekus kindlustusmakseid 2,0 miljardit krooni (2008. aasta I poolaastal: 2,2 miljardit krooni), sh väliskindlustusseltside Eesti filiaalidele 329 miljonit krooni ehk 16% kõikidest kogutud kindlustusmaksetest (2008. aasta I poolaastal 205 miljonit krooni ehk 9% kõikidest kogutud kindlustusmaksetest). Peaaegu kõigis kahjukindlustuse liikides laekus vähem kindlustusmakseid kui aasta tagasi. Erandiks on rahalise kaotuse kindlustus, kus maksete maht peaaegu kahekordistus 47 miljoni kroonilt 85 miljoni kroonini ning õnnetusjuhtumite kindlustus kindlustusmaksete mahuga 37 miljonit krooni.

Suurim osakaal ehk 37% on endiselt maismaasõidukite kindlustusel ehk **kaskokindlustusel** (kindlustusmaksete maht 757 miljonit krooni) ning kohustuslikul **liikluskindlustusel** 28% (kindlustusmaksete maht 573 miljonit krooni). Neile järgneb varakindlustus osakaaluga 23% kindlustusmaksete mahuga 454 miljonit krooni.

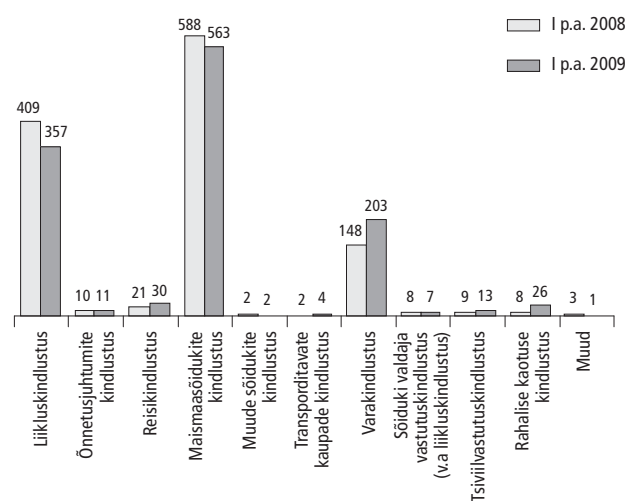
2009. aasta I poolaastal maksti hüvitistena välja 1,2 miljardit krooni (2009. aasta I poolaastal samuti 1,2 miljardit krooni). Võrreldes aastataguse perioodiga vähenesid hüvitissummad enim liikluskindlustuses ning maismaasõidukite kindlustuses. Samas varakindlustuses maksti hüvitissummasid rohkem.

Üldine turujaotus:	IF P&C Insurance	27%
	ERGO Kindlustus	19%
	Swedbank Varakindlustus	16%
Kliente:	info puudub	
Teenuse maht:	2009. a. I p.a. laekunud kindlustusmaksed	
	2,0 mld kr	

Kindlustusmaksed kahjukindlustuse liikide kaupa (mln kr)

Väljamakstud hüvitised kahjukindlustuse liikide kaupa (mln kr)

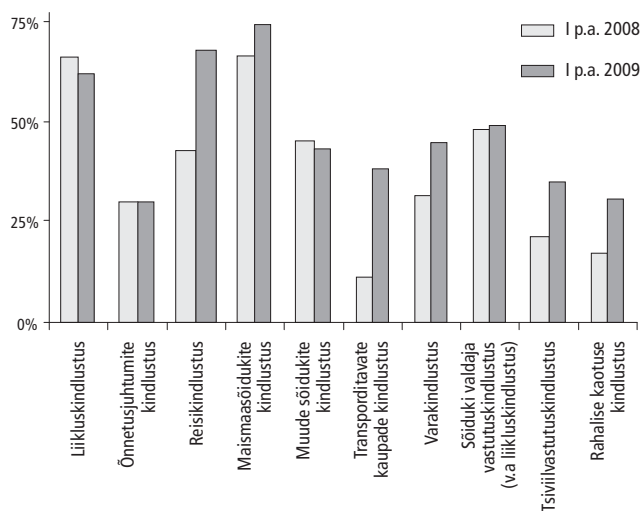

⁴ Andmed kahjukindlustuse kohta hõlmavad ainult Eestis sõlmitud lepinguid.

Andmed ei sisalda Eesti kindlustusseltside välisriikide filiaalides sõlmitud kindlustuslepinguid.

Kõrgeim väljamakstud hüvitiste suhe kindlustusmaksetesse on kaskokindlustusel 74%, reisikindlustusel 68% ja liikluskindlustusel 62% ning sõiduki valdaja vastutuskindlustusel 49%. Võrreldes aastataguse perioodiga on oluliselt suurenenud nimetatud suhe transporditavate kaupade kindlustuses (10%-lt 38%-ni) ning reisikindlustuses (42%-lt 68%-ni).

Hüvitiste suhe kindlustusmaksetesse

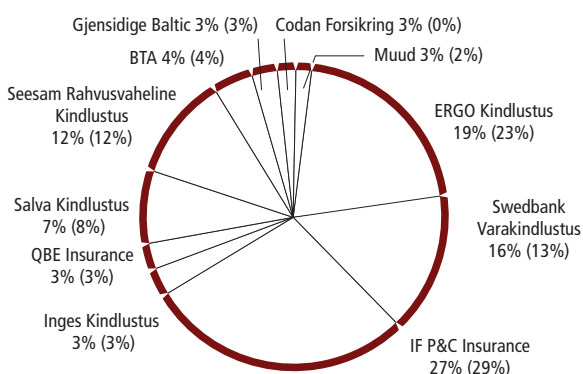
a. Teenusepakkujad

Turuosad

2009. aasta I poolaastal suurendas jätkuvalt oma turuosa kogutud kindlustusmaksete järgi Swedbank Varakindlustus, mille turuosa seisuga 30.06.2009 moodustas 16% (30.06.2008: 13%). Suurimateks turuosalisteks on endiselt IF P&C Insurance (27%) ning ERGO Kindlustus (19%).

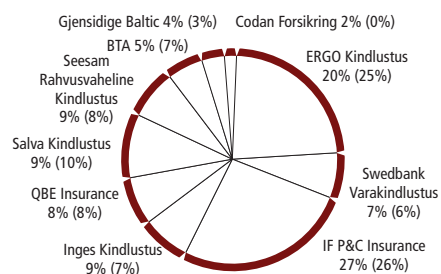
Välismaiste kindlustusandjate filiaalide summaarne turuosa on 16% (seisuga 30.06.2008: 9%). Suurima turuosaga on BTA Apdrošināšanas akciju sabiedrība Eesti filiaal (4%) ning QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal (3%).

Kahjukindlustusseltside turuosad 2009.aasta I poolaastal kogutud maksete järgi (sulgudes I p.a. 2008)

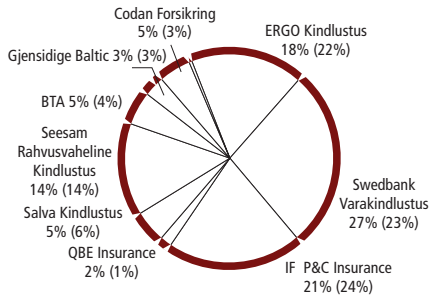

Alljärgnevatel joonistel on toodud Eesti kindlustusseltside ja välismaiste seltside Eesti filiaalide turujaotus kolme suurima kahjukindlustustoote lõikes. Suurim turuosa liikluskindlustuses ja varakindlustuses kuulub endiselt IF P&C Insurance'ile – vastavalt 27% ja 41%. Kaskokindlustuses aga Swedbank Varakindlustusele – 27%.

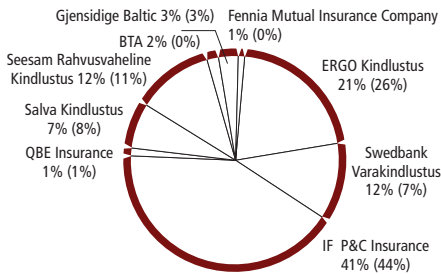
Turujaotus: liikluskindlustus

Turujaotus: maismaasõidukite kindlustus

Turujaotus: varakindlustus

5. Investeeringis- ja pensionifondid⁵

2009. aasta esimesel poolaastal peatus Eesti fonditurul langus ning esmakordselt peale pika perioodi saab rääkida fondivarade mahu kasvust.

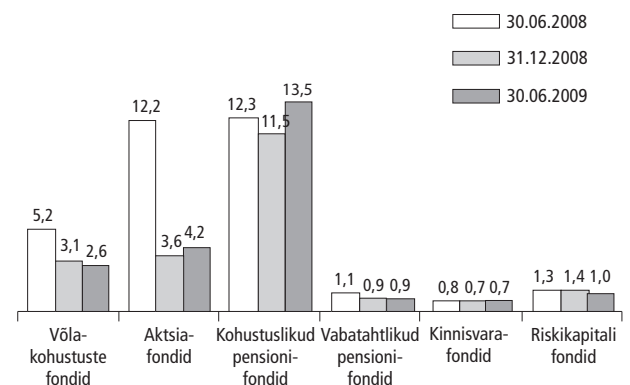
Investeeringisfondide, sh pensionifondide varade maht kasvas poole aastaga 8% ehk 1,7 miljardi krooni võrra, moodustades juuni lõpuks 22,9 miljardit krooni⁶.

Fondide varade mahu kasvu tagasid eelkõige kohustuslikud pensionifondid ja aktsiafondid, mille varade maht suurenes poolaastaga vastavalt 2,0 ja 0,6 miljardi krooni võrra. Kasvu taga on märgatavalt kosunud maailma aktsiaturud ning pensionifondide puhul ka osakuomanike tol hetkel veel regulaarsed sissemaksed fondidesse (alates 1. juunist 2009 on sissemaksed peatatud).

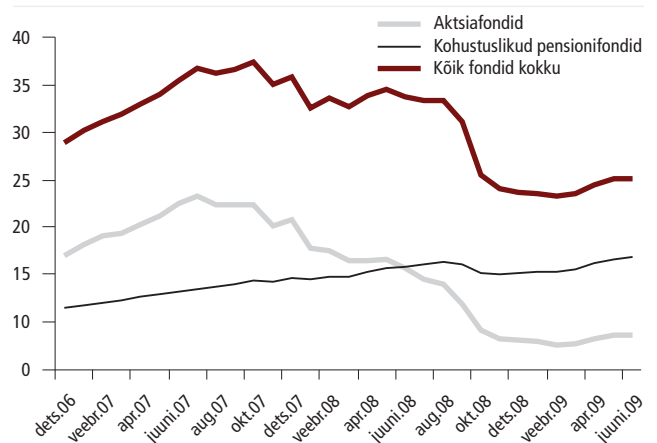
Fondisektori koondstruktuuris on endiselt suurimad kohustuslikud pensionifondid osakaaluga 59% ning kogumahuga 13,5 miljardit krooni. Suuruselt teisel kohal on aktsiafondid osakaaluga 18% ning kogumahuga 4,2 miljardit krooni. Völakohustuste fondide osakaal oli 30. juuni seisuga 11% kogu fondide varade mahust.

Üldine turujaotus:	Swedbank Investeeringisfondid	51%
	SEB Varahaldus	23%
	Danske Capital	9%
Kliente:	756 260 kehtivat lepingut	
Teenuse maht:	fondide kogumaht 22,9 mld kr	

Fondide mahud (mld kr)

Investeeringis- ja pensionifondide dünaamika 2007–2009. a (mld kr)

⁵ Andmed investeeringisfondide kohta hõlmavad kõiki Eestis registreeritud investeeringisfondide kliente, sh ka välisriikide kliente.

⁶ Turuväärtus.

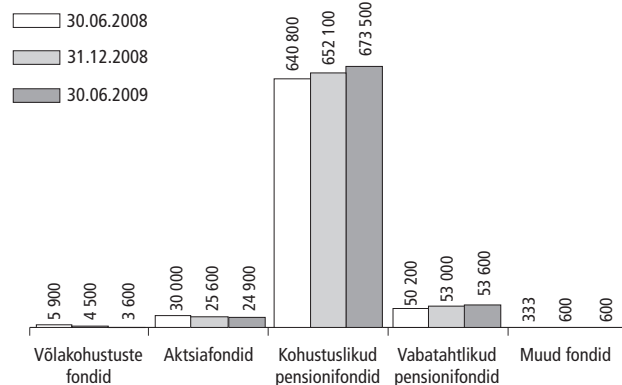
a. Tarbijad⁷

2009. aasta esimesel poolaastal jätkus investorite lahkumine investeerimisfondidest. Eelkõige puudutas see aktsia- ja võla-kohustustefonde, kus osakuomanike arv⁸ vähenes poolaastaga vastavalt 3% ja 19%. Samas suurenes pensionifondide osakuomanike arv nii kohustuslikes kui ka vabatahtlikes pensionifondides.

Kohustuslike pensionifondide osakuomanike arv ulatus 2009. aasta juuni lõpu seisuga 673 500-ni, mis muudab kohustuslike pensionifonde suurimaks fondiliigiks ka kliendibaasi järgi. Siinkohal tuleb aga silmas pidada, et paljud eraisikud kasutavad võimalust koguda pensioni läbi mitme kohustusliku pensionifondi ja seega on II pensionisambaga liitunud tegelik arv osakuomanike arvust väiksem (2009. aasta alguse seisuga ca 580 000 isikut).

- Vabatahtlike pensionifondide osakuomanike arv oli 53 600 isikut.
- Aktsiafondide osakuomanike arv oli 24 900 isikut.
- Võlakohustuste fondide osakuomanike arv oli 3 600 isikut.
- Muude fondide (kinnisvara- ja riskikapitali fondid) osakuomanike arv oli 600 isikut.

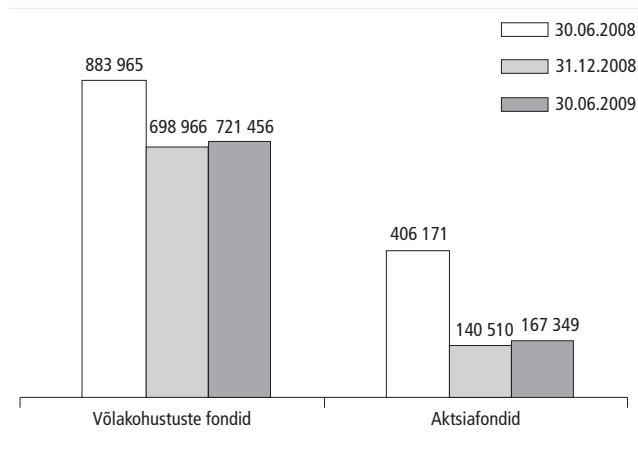
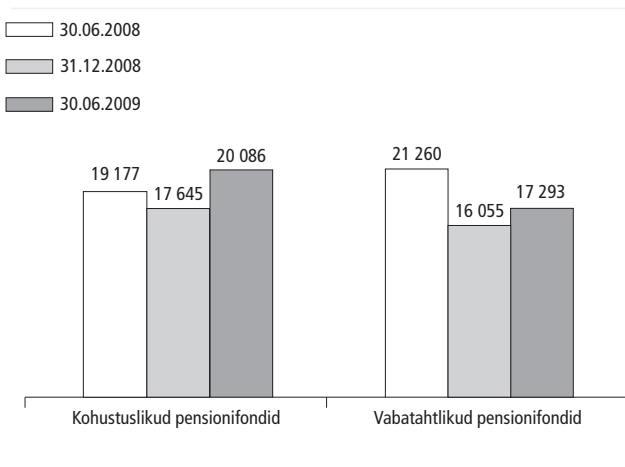
Investeeringis- ja pensionifondide osakuomanike arv (tuh. isikut)

⁷ Kõik järeldused fondide kliendibaasi kohta põhinevad osakuomanike arvul. Isik võib omada mitme fondi osakuid.

Seega näitab osakuomanike arv pigem inimeste aktiivsust investeerimisel läbi fondide, mitte konkreetsete isikute arvu.

⁸ Sisaldab ka mitte-residentidest osakuomanikke.

Investeeringute maht osakuomaniku kohta, kr (1)**Investeeringute maht osakuomaniku kohta, kr (2)**

Suurimad investeeringud ühe kliendi kohta⁹ on tehtud võlakohustuste fondidesse, mis tuleneb asjaolust, et seda liiki fonde kasutavad enim likviidsuse juhtimise eesmärgil juriidilised isikud:

- võlakohustuste fondid 721 000 krooni;
- aktsiafondid 167 000 krooni;
- kohustuslikud pensionifondid 20 000 krooni;
- vabatahtlikud pensionifondid 17 000 krooni.

Investeeringud muudesse fondidesse (kinnisvara- ja riskikapitalifondid) moodustasid keskmiselt 3 miljonit krooni osakuomaniku kohta ehk teistest fondidest oluliselt rohkem. Nii kinnisvara- kui ka riskikapitalifondid on kõrgema riskiga fondid, kuhu investeerivad enamasti jõukamad eraisikud ja kutselised investorid.

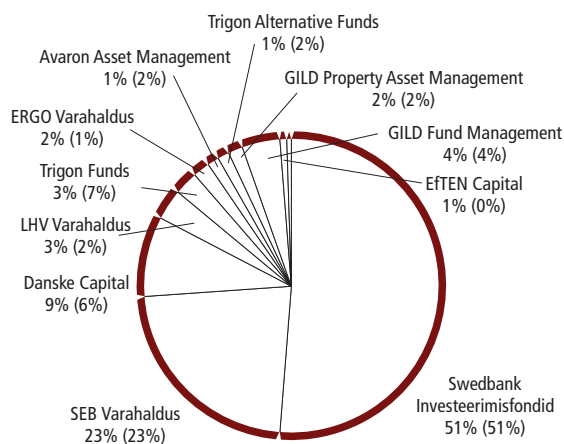
b. Teenusepakkujad

2009. aasta esimesel poolaastal suuri muutusi turujaotuses fondivalitsejate vahel ei toimunud ning turg jäi suhteliselt stabiilseks.

2009. aasta esimesel poolaastal alustas oma tegevust Eestis Eften Capital AS, mis valitseb ühte kinnisvarafondi ning mis valitsetavate varade järgi hõivas juuni lõpu seisuga 1% fonditurust.

Võrreldes aastataguse perioodiga suurenes Danske Capitali turuosa 6%-lt 9%-ni ning Trigon Funds AS-i turuosa vähenes 7%-lt 3%-ni.

Suurim turuosa 51%-ga kuulub endiselt Swedbank Investeermisfondidele.

Turujaotus: kõik fondid kokku seisuga 30.06.2009 (sulgudes 30.06.2008)

⁹ Investeeringud ühe kliendi kohta on näitliku iseloomuga ning viitavad vaid investeeringu ligikaudsele suurusjärgule (nt pensionifondide puhul viivad uued süsteemiga liitujad keskmise investeeringu mahu allapoole).

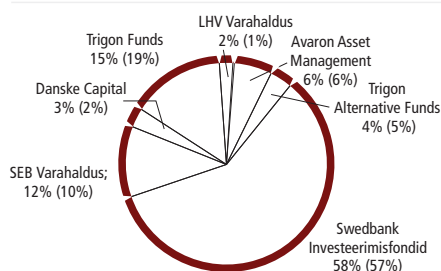
Aksiafondide turujaotuses vähenes Trigon Funds AS-i osakaal 19%-lt 15%-ni. Swedbank Investeeringimisfondide AS-i turuosa on kasvanud 57%-lt 58%-ni ning SEB Varahalduse turuosa 10%-lt 12%-ni.

Peale **võlakohustuste fondide**¹⁰ turgu ümberjagamist 2008. aasta lõpus, mil SEB Varahaldus on oma turuosa oluliselt kaotanud, 2009. aasta I poolaastal toimus mõningane stabiliseerumine ning SEB Varahaldus on oma turuosa natuke kasvatanud. 2009. aasta juuni lõpu seisuga moodustas SEB Varahalduse turuosa 31% ning Swedbank Investeeringimisfondide turuosa 65%.

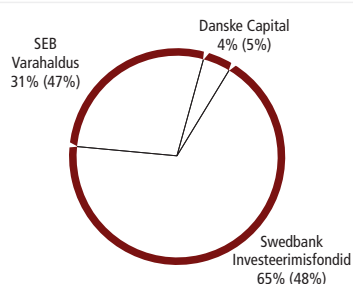
Turujaotus nii kohustuslike kui ka vabatahtlike **pensionifondide** puhul püsis stabiilsena: turg on jaotatud enamasti kahe fondivalitseja – Swedbank Investeeringimisfondide ning SEB Varahalduse vahel (vt joonised).

Muude fondide osas on suurima turuosaga GILD Fund Management 57%-ga. Esimesel poolaastal turule tulnud EFTEN Capital AS hõlmas 9%-se turuosa.

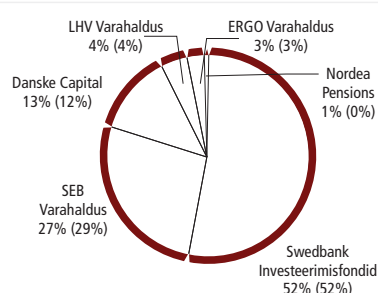
Turujaotus: aksiafondid

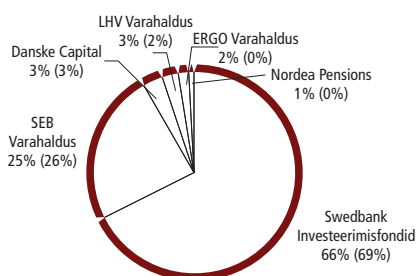
Turujaotus: võlakohustuste fondid

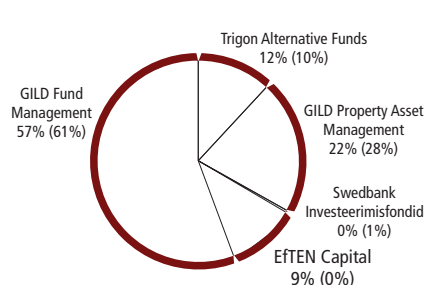
Turujaotus: kohustuslikud pensionifondid

Turujaotus: vabatahtlikud pensionifondid

Turujaotus: muud fondid

Kuna investeerimisfondide klientidest moodustavad põhiosa mitteresidendid, on Eesti fondituru kohta järelduste tegemiseks oluline eristada Eesti residentidest kliendid mitteresidentidest.

Aastataguse perioodiga võrreldes jäi **aktsiafondide** klientide struktuur põhiliselt samaks. Mahuliselt **suurim osa kuulub mitteresidentidele 56%** (seisuga 30.06.2008: 60%).

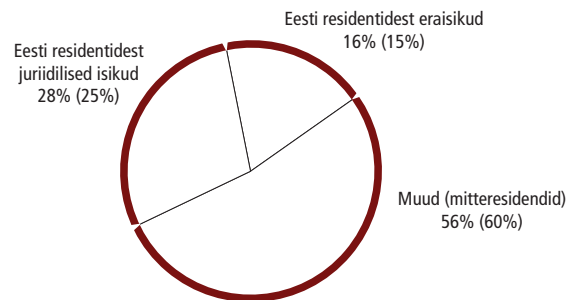
Aktsiafondidesse paigutatud 4,2 miljardist kroonist kuulus Eesti residentidest eraisikutele 16%. Eesti residentidest eraisikute poolt eelistatuimaks aktsiafondide fondivalitsejaks on Swedbank Investeerimisfondid, mis valitses 55% Eesti residentidest eraisikute poolt aktsiafondidesse paigutatud varadest. SEB Varahaldus valitses 35% Eesti residentidest eraisikute poolt aktsiafondidesse paigutatud varadest.

Võlakohustuste fondidesse paigutatud 2,6 miljardist kroonist kuulus Eesti residentidest eraisikutele 9%. Eesti residentidest eraisikute turul on turuliidriks Swedbank Investeerimisfondid, kes valitses 63% võlakohustuste fondidesse paigutatud varadest. SEB Varahaldus valitses 35% võlakohustuste fondidesse paigutatud varadest.

Muudesse fondidesse paigutatud 1,7 miljardist kroonist kuulus Eesti residentidest eraisikutele vaid 4%.

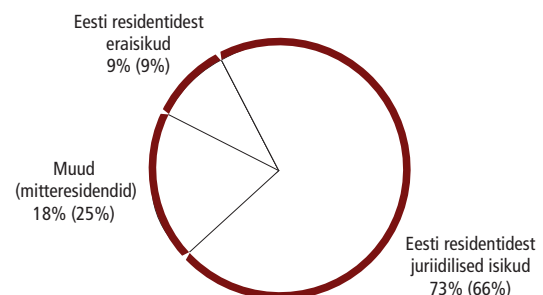
Aktsiafondide klientide struktuur seisuga 30.06.2009

(sulgudes 30.06.2008)

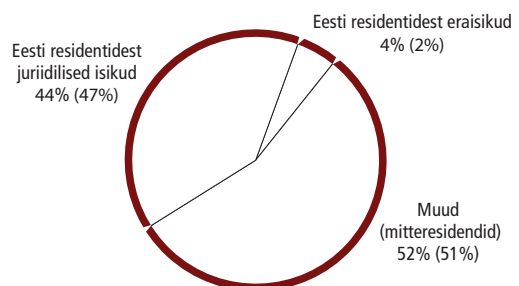
Võlakohustuste fondide klientide struktuur seisuga 30.06.2009

(sulgudes 30.06.2008)

Muude fondide klientide struktuur seisuga 30.06.2009

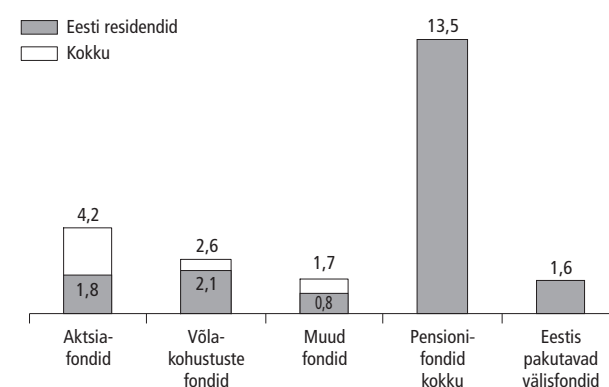
(sulgudes 30.06.2008)

Samas on võrreldes aastataguse perioodiga mitteresidentide osa fondides jätkuvalt vähenenud, seda eriti aktsiafondides, kus mitteresidentide varad vähenesid 7,3 miljardilt kroonilt 2008. aasta juuni lõpus 2,4 miljardi kroonini 2009. aasta juuni lõpus.

Eesti residentide eelistused fondide valikul on leitavad kõrvalolevalt jooniselt:

Eesti residentide fondidesse paigutatud raha, mld kr (seisuga 30.06.2009)

6. Individaalportfellid¹¹

a. Teenus

Individaalportfellide valitsemise teenust pakuvad nii investeerimisühingud, fondivalitsejad kui ka krediidasutused.

Poolaastaga suurenes klientide individaalportfellide koondmaht 16%, moodustades 2009. aasta juuni lõpu seisuga 13,6 miljardit krooni, kuid jäädes siiski aastatagusest tasemest allapoole (2008. aasta I poolaasta lõpus 19,8 miljardit krooni).

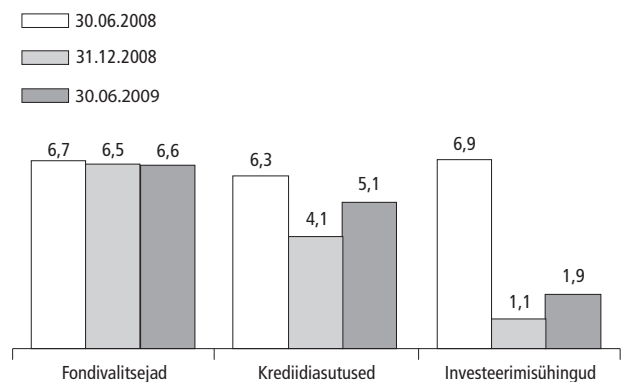
Fondivalitsejate poolt hallatavate individaalportfellide maht kasvas poolaastaga 6,5 miljardilt 6,6-miljardi kroonini, krediidasutuste poolt hallatavate individaalportfellide maht 4,1 miljardilt 5,1 miljardi kroonini ning investeerimisühingute individaalportfellide maht kasvas 1,1 miljardilt 1,9 miljardi kroonini.

b. Teenusepakkujad

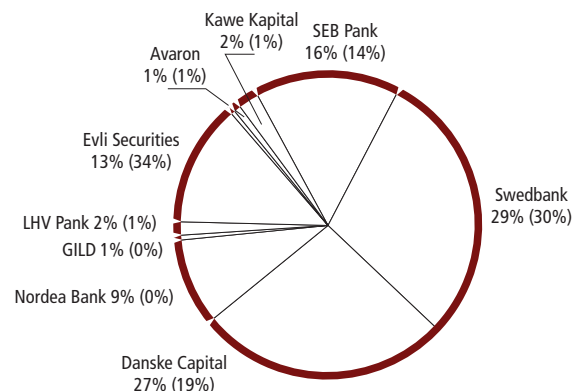
Individaalportfellide valitsemise teenuse pakujate turg muutus I poolaastal ühtlasemaks. Suurim turuosa individaalportfellide valitsemisel kuulub endiselt Swedbank Grupile (29%) ning Danske Capitalile (27%). Individaalportfellide valitsemise teenust aktiivsemalt müüma hakanud Nordea Pank haaras juuni lõpuks 9% turust. Aastaga on oluliselt langenud investeerimisühingu Evli Securities turuosa: 34%-lt 13%-ni.

Üldine turujaotus:	Swedbank	29%
	Danske Capital	27%
	SEB Pank	16%
Kliente:	info puudub	
Teenuse maht:	portfellide kogumaht 13,6 mld kr	

Individaalportfellide mahud (mld kr)

Individaalportfellide turujaotus teenusepakkujate lõikes seisuga 30.06.2009 (sulgudes 30.06.2008)

¹¹ Andmed individaalportfellide valitsemise kohta hõlmavad kõiki nimetatud teenust Eestis pakutavaid subjekte, kelle klientideks võivad olla nii Eesti kui ka välisriikide kliendid.

Fondivalitsejate lõikes kuulus suurim individuaalportfellide koondportfell Danske Capital'ile (55%),

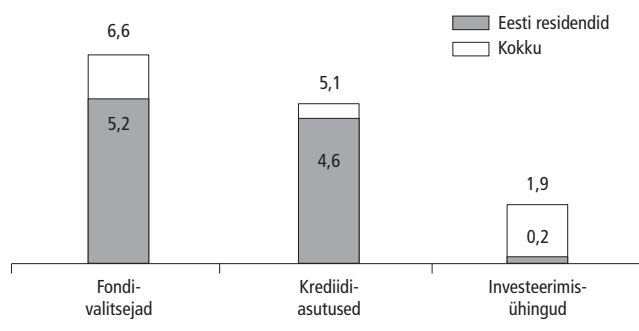
Krediidiasutuste lõikes Swedbank'ile (49%). Arvestatavaks tegijaks krediidiasutuste seas on saanud Nordea Bank Eesti filiaal, mille turuosa suurenes 1%-lt 25%-ni.

Investeeringisühingute lõikes suurim individuaalportfellide koondportfell kuulus Evli Securities'ile (95%).

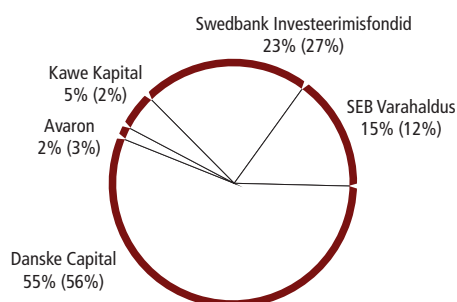
c. Teenuse tarbijad

Suurim osa individuaalportfellide valitsemise teenust kasutavatest klientidest on Eesti residentid (74%). Suurima Eesti residentidest klientide osakaaluga on krediidiasutused, kus residentidest kliente on 90%. Fondivalitsejates on residentide kliente on 79% ning investeeringisühingutes 11%.

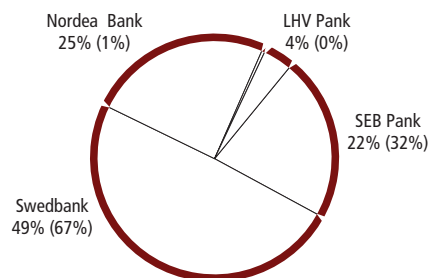
Eesti residentide osalus valitsetavates individuaalportfellides, mld kr (seisuga 30.06.2009)

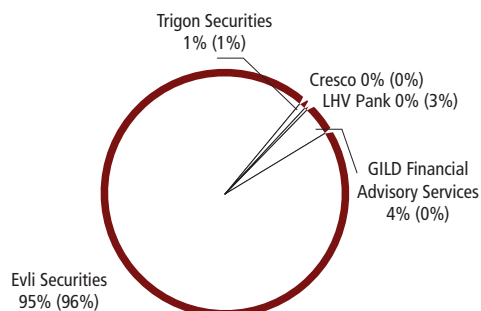
Individuaalportfellide turujaotus fondivalitsejate lõikes

Individuaalportfellide turujaotus krediitiasutuste lõikes

Individuaalportfellide turujaotus investeeringisühingute lõikes

7. Laenud¹²

2009. aasta I poolaastal vähenes pankade laenuportfelli maht 3,4% ehk 8,8 miljardi krooni võrra, ulatudes 2009. aasta juuni lõpu seisuga 251,5 miljardi kroonini, millest laenud äriühingutele¹³ moodustasid 46% ja laenud eraisikutele¹⁴ 47%.

Enim vähenes laenude maht finantseerimisasutuste osas: 6,5 mld kr. Laenud äriühingutele vähenesid 2,1 miljardit krooni ning laenud eraisikutele 1,8 miljardit krooni.

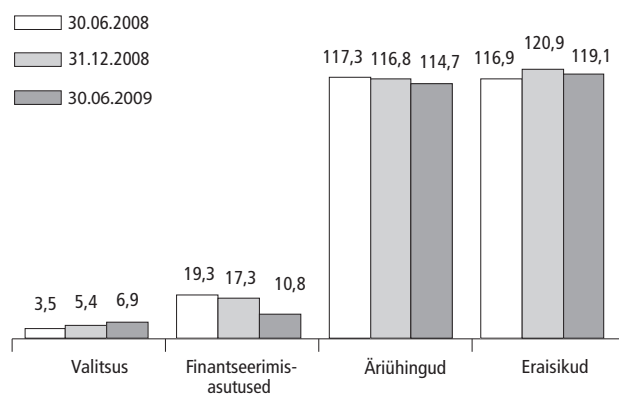
Kokkuvõttes väljastati 2009. aasta juuni lõpu seisuga äriühingutele laene 114,7 miljardi ja eraisikutele 119,1 miljardi krooni ulatuses. Laenud finantseerimisasutustele¹⁵ moodustasid 10,8 miljardit krooni ning laenud valitsusele¹⁶ 6,9 miljardit krooni.

Suurima osa eraisikute laenudest moodustavad eluasemelaenud mahuga 96,5 miljardit krooni.

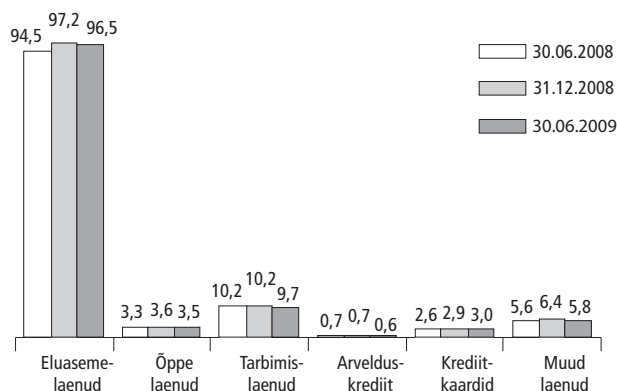
Poolaastaga vähenes laenude maht peamiselt kõikide kliendigruppide lõikes (v.a krediitkaardid), küll aga ületas laenuportfellide üldine tase aastataguse perioodi taseme.

Turujaotus:	Swedbank Eesti	44%
	SEB Pank	23%
	Danske Bank Eesti filiaal	13%
Eraisikute kliente:	1 158 000 kehtivat lepingut	
Teenuse maht:	koondlaenuportfelli maht 252 mld kr	

Laenude maht (mld kr)

Eraisikute laenude maht (mld kr)

¹² Andmed laenude kohta sisaldavad Eestis väljastatud laenusid.

¹³ Riigi või kohaliku omavalitsuse äriühing, muu äriühing.

¹⁴ Eraisik, mittetulundusühing.

¹⁵ Kindlustusasutus ja pensionifond, muu finantseerimisasutus.

¹⁶ Keskvalitsus, kohalik omavalitsus, riiklik sotsiaalkindlustusfond, muu eelarveväline fond.

a. Tarbijad

Eraisikute keskmised laenujääkide summad:

Eraisikutele väljastatud laenude keskmine jääk, kr

	30.06.2008	31.12.2008	30.06.2009
Eluasemelaenud	609 000	609 000	602 000
Õppelaenud	30 000	31 000	31 000
Tarbimislaenud	45 000	43 000	41 000
Arvelduskrediit	5 000	5 000	5 000
Krediitkaardid	7 000	7 000	6 000
Muud laenud	117 000	120 000	113 000

2009. aasta I poolaastal vähenes eluasemelaenude keskmine jääk 609 000 kroonilt 602 000-ni, õppelaenude keskmine jääk jäi samaks (31 000 krooni), muude laenude¹⁷ keskmine jääk vähenes 120 000 kroonilt 113 000 kroonini. Muude laenude kõrge keskmine jääk on tingitud eelkõige äritegevuse eesmärgil võetud laenudest, mille jääk ulatus keskmiselt 561 000 kroonini. Tarbimislaenude keskmine jääk vähenes 43 000-lt 41 000 kroonini. Krediitkaartide keskmine jääk vähenes 7 000-lt 6 000 kroonini.

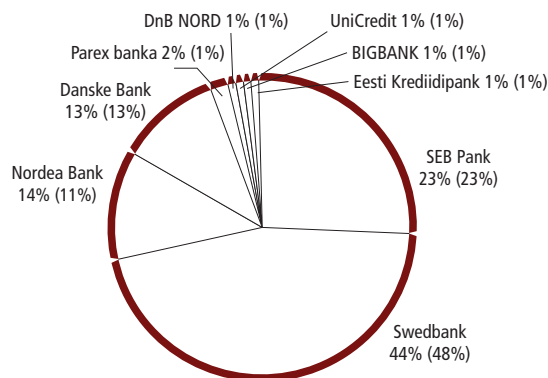
Varasemate perioodidega võrreldes on 2009.aasta I poolaastaga suurenenud vaid eluasemelaenude ja krediitkaartide lepingute arv. 2009. aasta juuni lõpu seisuga oli eraisikutega **sõlmitud eluasemelaenu lepingute arv 160 200, õppelaenulepingute arv 113 100, tarbimislaenude arv 235 300, arvelduskrediidi lepingute arv 128 300, krediitkaardi lepingute arv 470 600** ning muude laenulepingute arv 50 900.

b. Teenusepakkujad

Laenuturg on jaotatud suures osas nelja suurema panga vahel, kellele kuulub kokkuvõttes 94% koguturust. Suurimat turuosa omab Swedbank – 44% kogu koondlaenuportfelist, järgnevad SEB Pank 23%, Danske Bank Eesti filiaal 13% ning Nordea Bank Eesti filiaal 14%-ga.

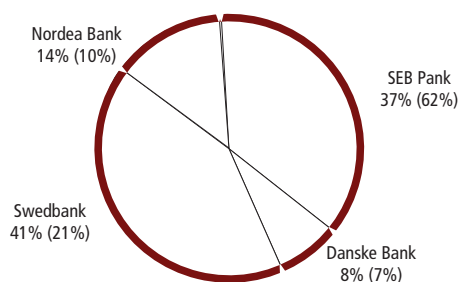
Ülejäänud 6% turust jagavad omavahel 9 turuosalist, kellest suurima turuosaga on DnBNord 1,6%-se turuosaga.

Turujaotus: laenud seisuga 30.06.2009 (sulgudes 30.06.2008)

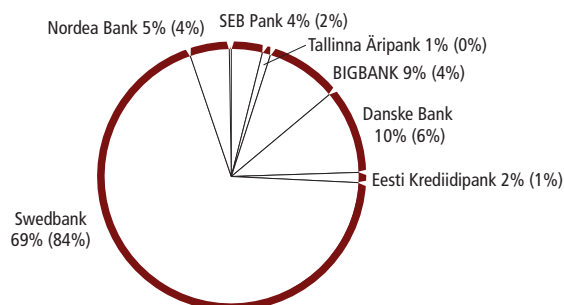

Alljärgnevatel joonistel on ära toodud eriliigiliste laenude jaotus Eestis tegutsevate krediitiasutuste vahel:

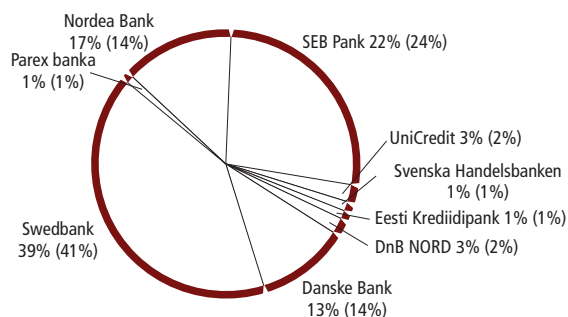
Turujaotus: valitsuse laenud seisuga 30.06.2009 (sulgudes 30.06.2008)

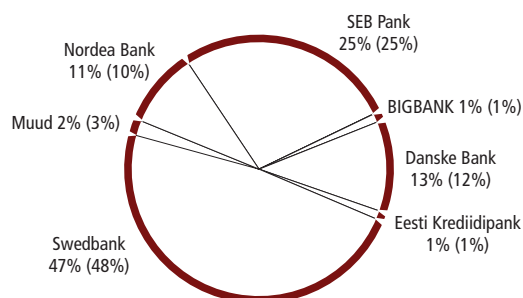
Turujaotus: finantseerimisastutuste laenud

Turujaotus: äriühingute laenud

Turujaotus: eraisikute laenud

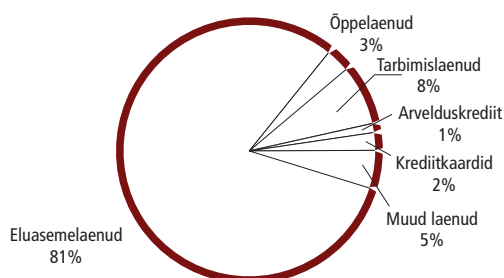
Võrreldes aastataguse perioodiga toimusid olulised muudatused valitsusele antud laenude turul. Oluliselt suurenes Swedbank'i turuosa: 21%-lt 41%-ni. SEB Panga turuosa on samas langenud 62%-lt 37%-ni. Valitsusele väljastatud laenude turg on endiselt jaotatud suuresti nimetatud kahe suurpanga vahel.

Finantseerimisastutuste laenude turg kuulub 69%-ses ulatuses Swedbank'ile, kuigi 2009. aasta esimese poolaasta jooksul on see märgatavalt vähenenud.

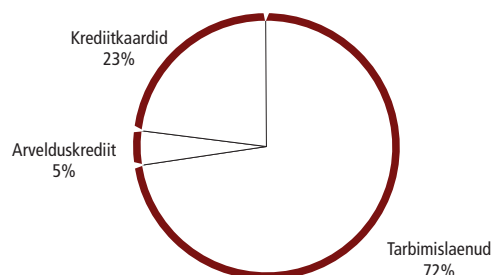
Suurim osa äriühingute laenudest on väljastatud Swedbank'i (39%) ja SEB Panga (22%) poolt. Aastaga on mõlema panga turuosa siin vähenenud 2%. Samas on aastaga suurenenud Nordea Bank Eesti filiaali turuosa 14%-lt 17%-ni.

Suurim osa eraisikutele kuuluvatest laenujääkidest on samuti koondunud Swedbank'i (47%) ning SEB Panka (25%). Eraisikute laenude turujaotus on läbi aegade olnud kõige stabiilsem.

Eraisikute laenude jaotus

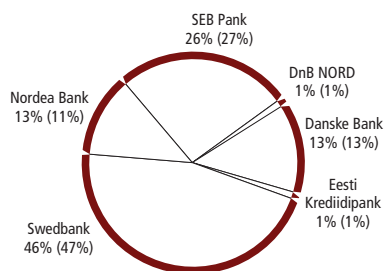
Igapäevase tarbimisega seotud laenu

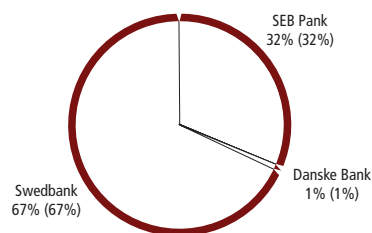
Eraisikutele väljastatud erinevate laenu liikide jaotus poolaasta jooksul ei muutunud. Valdav osa eraisikutele väljastatud laenudest on eluasemelaenu, kokku 81% ehk 97 miljardit krooni. Igapäevaste kulutustega seotud laenu (tarbiselaenu, krediitkaardide kasutatud osa, arvelduskrediit) moodustasid kokku 13,3 miljardit krooni.

Eraisikute laenu turg on väga kontsentreeritud, ligikaudu pool turust kuulub Swedbank'ile, ülejäänud osa jaotavad omavahel peamiselt SEB Pank, Danske Bank Eesti filiaal ning Nordea Bank Eesti filiaal.

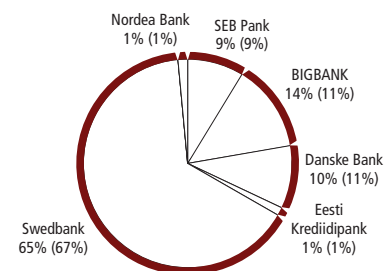
Turujaotus: eraisikute eluasemelaenu

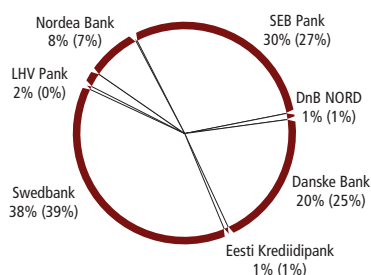
Turujaotus: eraisikute õppelaenu

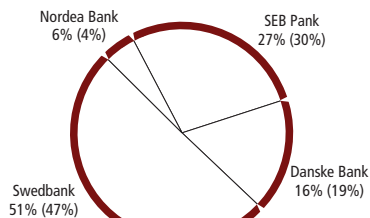
Turujaotus: eraisikute tarbiselaenu

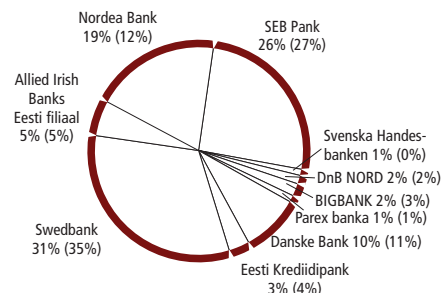
Turujaotus: eraisikute arvelduskrediit

Turujaotus: eraisikute krediitkaardid

Turujaotus: eraisikute muud laenu

8. Hoiustamine¹⁸

Eesti pankades deponeeritud **kliendihoiuste maht** kasvas 2009. aasta I poolaastaga 2,3% ehk 3,3 miljardi krooni võrra, ulatudes 2009. aasta juuni lõpus 148,3 miljardi kroonini. Nõudmiseni hoiused moodustasid sellest 75 miljardit krooni ning tähtajalised hoiused 73 miljardit krooni. Poolaastaga on nõudmiseni hoiuste osakaal suurenenud 48%-lt 50%-ni ning tähtajaliste hoiuste osakaal vähenenud vastavalt 52%-lt 50%-ni kogu hoiustest.

Suurima osa hoiustest moodustasid äriühingute¹⁹ hoiused osakaaluga 46% koguhoiustest ning kogumahuga 69 miljardit krooni.

Eraisikutele²⁰ kuulus 39% koguhoiustest kogumahuga 58 miljardit krooni, millest nõudmiseni hoiused moodustasid 25 miljardit ning tähtajalised hoiused 33 miljardit krooni.

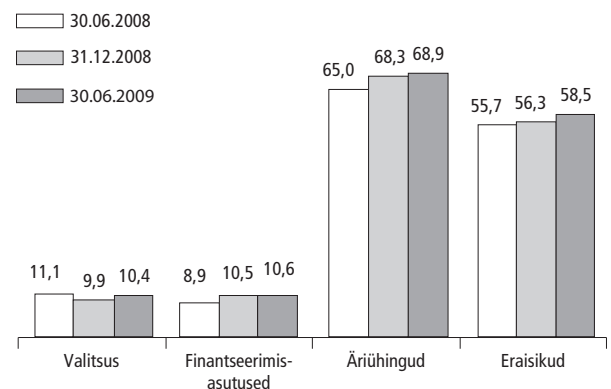
Finantseerimisasutuste²¹ ja valitsuse hoiused moodustasid mõlemal juhul 7% koguhoiustest kogumahuga vastavalt 11 ja 10 miljardit krooni.

a. Teenusepakkujad

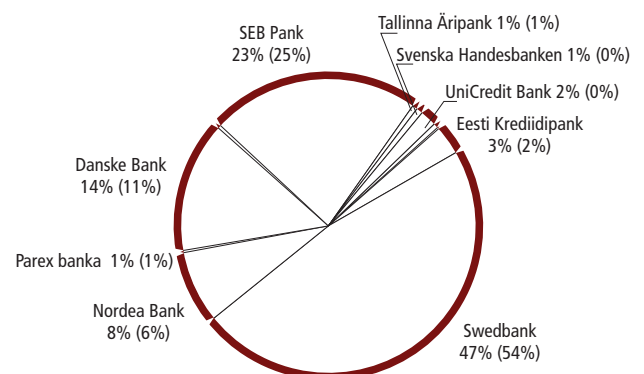
Eesti hoiuseturg on jaotatud suures osas Swedbank'i ja SEB Panga vahel, samas võib poolaasta suurimaks muutuseks hoiuseturul tervikuna pidada siin Swedbank'i turuosa jätkuvat vähenemist 47%-ni.

Turujaotus:	Swedbank	47%
	SEB Pank	23%
	Danske Bank Eesti filiaal	14%
Kliente:	3 017 200 kehtivat lepingut	
Teenuse maht:	hoiuste kogumaht 148 mld kr	

Hoiuste mahud (mld kr)

Turujaotus: hoiused seisuga 30.06.2009 (sulgudes 30.06.2008)

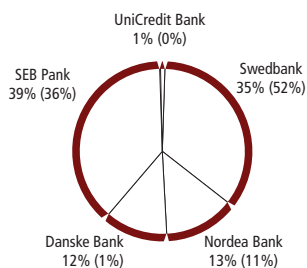
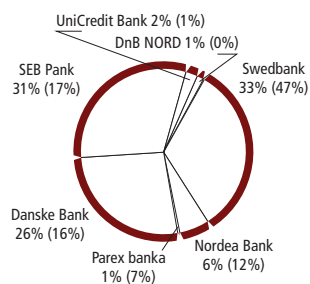
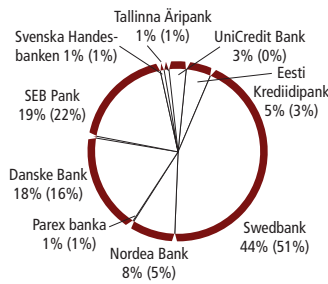
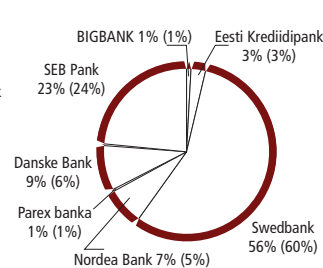

¹⁸ Andmed hoiuste kohta hõlmavad kõigis Eestis tegutsevates krediidiasutustes ning välisriikide Eesti filiaalides deponeeritud summasid ehk nii Eesti residentide kui ka mitteresidentide hoiuseid.

¹⁹ Riigi või kohaliku omavalitsuse äriühingud, muud äriühingud.

²⁰ Eraisikud, mittetulundusühingud.

²¹ Kindlustusasutused ja pensionifondid, muud finantseerimisasutused.

Turujaotus: valitsuse hoiused**finantseerimisastutuste hoiused****äriühingute hoiused****eraisikute hoiused**

2009. aasta juuni lõpu seisuga deponeeriti suurim osa hoiustest Swedbank'is: valitsuse hoiustest 35%, finantseerimisastutuste hoiustest 33%, äriühingute hoiustest 44% ja eraisikute hoiustest 56%.

2009. aasta I poolel muutus valitsuse hoiuste jaotus pankade vahel ühtlasemaks: Danske Bank Eesti filiaali paigutatud hoiuste maht suurenes oluliselt ning võrreldes aastataguse perioodiga kasvas Danske Bank Eesti filiaali turuosa 1%-lt 12%-ni. Swedbank'i turuosa vähenes 52%-lt 35%-ni, SEB Panga turuosa kasvas 36%-lt 39%-ni. Nordea Bank Eesti filiaali turuosa kasvas 11%-lt 13%-ni.

Ka finantseerimisastutuste hoiuste jaotuse osas toimusid viimase aasta jooksul muutused. Muutused olid seotud finantseerimisastutuste hoiuste suurenemisega eelkõige Danske Bank Eesti filiaalis ja SEB Pangas, mille tulemusena kasvas nende pankade turuosa aastaga vastavalt 16%-lt 26%-ni ning 17%-lt 31%-ni.

Muutused äriühingute hoiuste turujaotuses on tingitud hoiustavate mahtude ümberjaotamisest pankade vahel. Selle tulemusena vähenesid suurpankades hoiustatud mahud ning seega ka turuosad: Swedbank'i turuosa vähenes 51%-lt 44%-ni ning SEB Panga turuosa vähenes 22%-lt 19%-ni. Samas suurenesid välispankade filiaalide turuosad: Danske Bank filiaali turuosa kasvas 16%-lt 18%-ni, Nordea Banka Eesti filiaalil 5%-lt 8%-ni ning UniCredit Bank Eesti filiaalil 0%-lt 3%-ni.

Eraisikute hoiuste turgu iseloomustab stabiilsus. Siiski vähenes aasta jooksul mõnevõrra Swedbank'i turuosa (60%-lt 56%-ni) ning suurenesid väiksemate pankade turuosad. Danske Bank Eesti filiaali turuosa kasvas 6%-lt 9%-ni, Nordea Bank Eesti filiaalil 5%-lt 7%-ni.

b. Teenuse tarbijad

Võrreldes aastataguse perioodiga vähenes nõudmiseni hoiuste lepingute arv²² 0,5% võrra, samas suurenes tähtajaliste hoiuste arv 15% võrra.

Kehtivate lepingute arv seisuga 30.06.2009 (sulgudes 30.06.2008):

■ nõudmiseni hoiused	2 470 000 lepingut (2 482 000)
sh eraisikud	2 259 000 lepingut (2 274 000)
■ tähtajalised hoiused	547 000 lepingut (471 000)
sh eraisikud	529 000 lepingut (458 000)

Eraisiku nõudmiseni hoiuse keskmine suurus oli 2009. aasta juuni lõpu seisuga **11 100** krooni (2008. aasta juuni lõpus 11 000 krooni) ning tähtajalise hoiuse suurus **63 200** krooni (59 200 krooni).

9. Teenusepakkujate finantsseisund

Pangandus

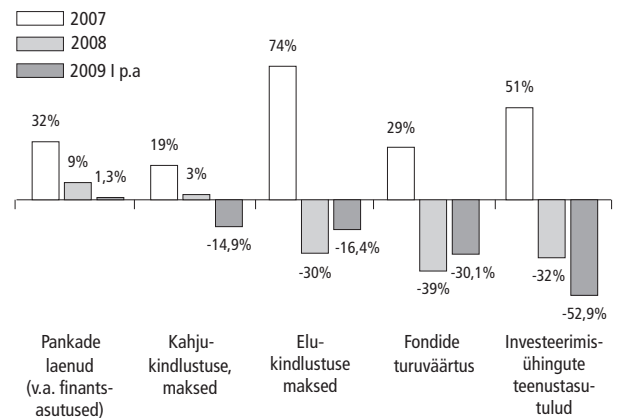
Pankade laenuportfelli kvaliteet jätkuvalt halvenes, kuid samas oli näha **uute lühiajaliste viivislaenude juurdekasvu peatumist**. Uusi lühiajalisi viivislaene tekkis näiteks aasta teise kvartali jooksul peaaegu kolm korda vähem kui esimeses kvartalis, mis lubab prognoosida, et järgmistes perioodides on maksejõuetuse juhtumeid varasemast vähem.

Üle 90-päevased viivislaenud moodustasid poolaasta lõpu seisuga 4,7% laenuportfellist. Kõige rohkem oli probleemseid kliente kinnisvara- ja ehitussektoris. Maksejõuetu oli hinnanguliselt iga viies pangalaenu võtnud ehitusettevõtte ning iga kümnes kinnisvaraarendaja. Kuna nõudlus kinnisvaraturul ei ole piisavalt taastunud, siis kahes probleemses sektoris võib prognoosida raskustes klientide arvu jätkuvat suurenemist ning nende osakaal võib kasvada väga suureks. Finantsinspektsiooni tugevusanalüüside ehk nn stresstestide kohaselt oli nõrgas finantsseisus 80%–90% kinnisvaraettevõtetest, seega kuni positiivsete muutusteni majanduses on veel lõplikest krediitkahjude numbritest ning stabiliseerumisest vara rääkida.

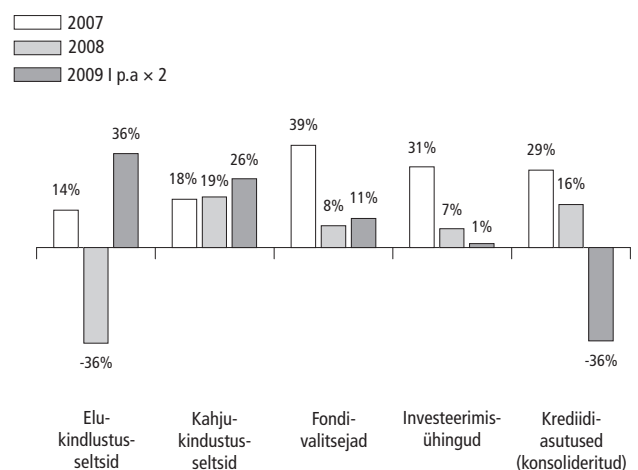
Pangandussektorit mõjutas jätkuvalt rahvusvaheliste rahaturgude intresside väga madal tase. Pankade laenuportfelli keskmine intressimäär on euroala madalate baasindeksite mõjul märgatavalt kahanenud, samas kui kroonihoiuste intressid püsivad kõrgel. Selle tulemusena vähenes pankade netointressitulu võrreldes möödunud aasta lõpuga 40%. Ressursi hind võib tulevikus mõnevõrra alaneda, kuid krooniintresside vähenemist samas ulatuses euriboriga ei ole põhjust lähitulevikus oodata ning pankade intressimarginaalid jäävad suure tõenäosusega senisest väiksemaks veel pikaks ajaks.

- Viivislaenude absoluutmahu juurdekasv on aeglustumas
- Mitmel pangal võib prognoosida omavahendite puhvri olulist vähenemist
- Elukindlustusturg on investeerimisriskiga elukindlustuse toel elavemas
- Vaatamata kindlustusmaksete mahtude vähenemisele oli kahjukindlustuse tegevustulem väga hea
- Fondide mahu langus on pöördunud tõusuks
- Investeerimisühingute tulubaas on märkimisväärselt vähenenud

Pankade, kindlustuseltside, investeerimisühingute ja fondide jooksva aasta kasvud (vs eelmise aasta sama periood)

Omakapitali tootlikkus (ROE) sektorite lõikes

Kahjumit teenis esimesel poolaastal enamik pangandusturu osalisi. Pangagruppid kandsid aasta teises kvartalis rekordilise kahjumi – 6 miljardit krooni. Kahjuminumbrit mõjutas väga agressiivne ja ettevaatav allahindluste tegemine, seda muuhulgas ka Lāti ja Leedu laenuportfellides. Pangad on olnud piisavalt konservatiivsed, pikaajalised viivised on allahindlustega kaetud soolo baasil 57% ulatuses ja konsolideeritud baasil 71% ulatuses.

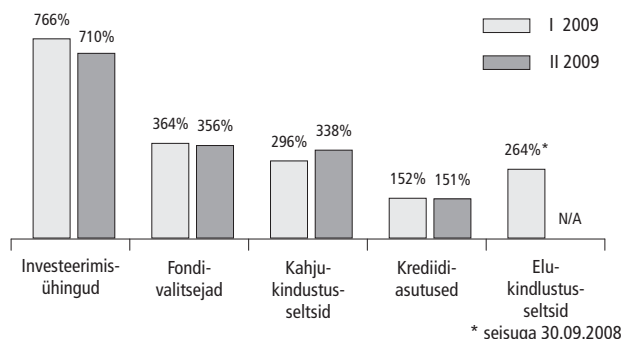
Suurtele allahindlustele vaatamata vähenes pangagruppide keskmine kapitali adekvaatsus suhteliselt vähe, kuna suurimad pangad arvasid oodatava krediidikahju omavahenditest maha juba enne reaalsete allahindluste kajastamist kasumiaruandes. Samas lubab kiire viivislaenu kasv esimese poolaasta jooksul prognoosida, et mitmel pangal võib olemasolev omavahendite puhver oluliselt väheneda. Samuti on riskid võrreldes sektori keskmisega oluliselt kõrgemad Lätis ja Leedus tegutsevatel pangagruppidel laenukvaliteedi halvenemise järsult negatiivse suundumuse tõttu Lätis ja Leedus.

Elukindlustus

Elukindlustuse jaoks tõi aasta teine kvartal leevendust, kuigi elukindlustusturu kokkutõmbumine jätkus. Elukindlustusseltside poolt kogutud kindlustusmaksete maht on võrreldes möödunud aasta sama perioodiga vähenenud 16% võrra. Võrreldes esimese kvartaliga kasvasid kindlustusmaksed aasta teises kvartalis 24% võrra, kuid tegemist on peamiselt mitme suure kliendi sissemaksetega investeerimisriskiga elukindlustuse tootesse ning selle baasil ei tasuks teha üldistavaid järeldusi kogu sektori suundumuse pöördumise kohta. Kindlustuslepingute katkestamismäär püsis väga kõrgena. Kvartali jooksul katkestati keskmiselt 3% kõikidest põhilepingutest.

Kõik elukindlustusseltsid teenisid investeringutelt kõrgemat tulu kui on lepingutele garanteeritud intressimäärana tagatud. Suurenenud investeringute tootlikkus ning administratiivkulude kärped kompenseerisid ärimahtude vähenemise ning kõik elukindlustusseltsid teenisid aasta esimesel poolel märkimisväärse kasumi. Lühiajaliselt mõjutab elukindlustusseltsi kõige rohkem investeerimisportfelli tootlus. Uute lepingute puudumine ja kõrge katkestamismäär hakkab mõjutama sektori kasumlikkust pikemas – mitme aasta – perspektiivis. Tulenevalt elukindlustusandjate kasumist omavahendite maht suurenes ja kapitaliseeritus tugevnes.

Keskmine neto-omavahendite ülejääk sektorite lõikes (100% min)

Kahjukindlustus

Kahjukindlustussektoris oli klientide huvi kindlustustoodete järgi jätkuvalt leige. Kahjukindlustusseltside poolt kogutud maksete maht vähenes aasta teises kvartalis 16% võrra möödunud aasta sama perioodiga võrreldes. Tugev seos on uute autode müügi drastilisel langusel ning nõudluse vähenemisel kahjukindlustoodete järele tulenevalt keskmisest kindlustuse tooteportfelli struktuurist, kus ligi 2/3 moodustavad sõidukitega seotud kindlustusliigid. Samas pole langus maksete mahtudes tänu liisingperioodi pikkusele nii terav kui automüügi langusnumbritest nähtub. Selle võrra pikemalt aga langusperiood ja varasemate mahtude taastumine kestab.

Kahjukindlustusturul on välisfiliaalide turuosa kasvanud 11%-lt 16%-ni. Välisfiliaalide eduka turuosa võitmise põhjuseks on nende odavam kindlustustoodete hind olukorras, kus kliendid on muutunud hinnatundlikumaks.

Kahjukindlustusseltside puhaskasum oli 2009. aasta teises kvartalis vaatamata vähenenud maksete mahtudele rekordiliselt kõrge: 264 miljonit krooni. Rekordilise kasumi taga oli mitu tegurit. Kahjusuhet mõjutas positiivselt jätkuvalt madal kahjusagedus liikluskindlustuses, mille oletatavaks põhjuseks on vähenenud liiklustihedus ja ka sesoonsuse mõju. Lisaks on kahjukindlustusseltsid kahanevale tulubaasile varakult reageerinud ning vähendanud püsikulutusi. Täiendav mõju on finantsturgude arengutel, mis on suurendanud investeringutelt teenitavat tulu.

Kõik sektori ettevõtted täitsid suure varuga omavahendite ja seotud varade normatiivi.

Kahjumit teenivad seltsid on suurendanud kapitalisüstiga omavahendeid ning normatiivide rikkumise ohtu ei esine ühelgi kahjukindlustusseltsil.

Fondivalitsejad

Fondide mahu langus on pöördunud eelkõige rahvusvaheliste aktsiaturgude kiire kasvu toel tõusuks. Eestis registreeritud fondide maht kasvas aasta teise kvartaliga 8% võrra. Kevadine kiire tõus maailma aktsiaturgudel turgutas märkimisväärselt aktsiafonde, mille kogumahu kasv ulatus teises kvartalis 31%-ni. Fondisektori kasvu pidurdas enim riskikapitalifondide mahu vähenemine, mis sisaldas ka fondide likvideerimist. Jõustusiid II samba kogumispensioni maksete peatamist võimaldavad seadusemuudatused, mille lõplikku mõju sektorile saab näha järgmise aasta esimeses kvartalis.

Fondivalitsejad teenisid aasta teises kvartalis kaks korda rohkem kasumit kui esimeses kvartalis. Kasumit mõjutas positiivselt valdavalt fondivalitsejate oma arvel tehtud väärtpaberiinvesteeringute väärtuse suurenemine.

Fondivalitsejad täitsid omavahendite normatiivi keskmiselt rohkem kui kolmekordselt. Samas oli sektoris mitu alustavat või muul põhjusel kahjumlikult tegutsevat turuosalist, mille omavahendid lähenesid kehtestatud piirmääradele ning mis vajasis kõrgendatud tähelepanu või ennetavate sammude astumist Finantsinspeksiooni poolt. Omavahendite normatiivi rikkumist ühelgi fondivalitsejal siiski ei esinenud.

Investeeringisühingud

Investeeringisühingute tulubaas kahanes võrreldes möödunud aasta sama perioodiga poole võrra. Sektor tervikuna oli kasumis, kuid kasumit teenisid sektoris siiski vaid kaks ettevõtet. Teiste sektori ettevõtete tulud püsisid 2009. aasta esimesel poolel väga madalal tasemel ning jäid oluliselt alla püsikuludele. Kahjumitest tulenevalt vähenesid mitmel turuosalisel kapitalipuhvrid.